

12. Реброва О.Є. Феномен метафори у професійній підготовці студента-музиканта // Теорія та методика мистецької освіти: Зб. наук. праць / Ред. кол. О.П.Щолокова та інш. – К.: ДНПУ, 2003. – Вип. 4. – С. 80-87.
13. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии: Учебное пособие. – М.: Народное образование, 1998. – 256 с.
14. Сеченов И.М. Избранные произведения. – М.-Л., 1952. – Т.1.– С. 326.
15. Тимофеев А.В. Информатика и компьютерный интеллект. – М.: Педагогика, 1991. – 128 с.
16. Юцевич Ю.Е. Словарь музыкальных терминов. – 3 изд. перераб. и доп. – К.: Музична Україна, 1988, – 263 с.

В.Є.Андріанов, О.М.Письменний, Т.В.Андріанов

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ” ДЛЯ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ

Стаття посвячена вопросу организации подготовки студентов к урокам физической культуры во время педагогической практики. В ней рассмотрены различные физические упражнения, игры.

The article deals with the problem of student's preparation of practice at school as physical training teachers. Different sports exercises and games are described here.

Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту, в основу якої покладено ідею пріоритету загальнолюдських цінностей, потреб та мотивацій для розвитку фізичної культури і спорту, набуває великого соціального значення.

Державна політика та документи, які розроблені на основі Закону України “Про фізичну культуру та спорт”, зумовлюють необхідність змін у підходах до підготовки майбутніх фахівців освітянської галузі, а процес європейської інтеграції сприяє якісній підготовці спеціалістів на рівні міжнародних стандартів. Це стосується і модульно-рейтингового підходу до організації процесу навчання основам фізичного виховання з методикою, що стимулює та підвищує

об'єктивність знань, сприяє розвитку творчих здібностей та фізичних якостей і поширюється на всі основні напрямки системи фізичного виховання педагогічних вузів.

Мета роботи: вивчити та проаналізувати питання комплексного впливу на формування особистості, використовуючи теоретичний матеріал для самоосвіти та підвищення професійної кваліфікації майбутнього фахівця освітянської галузі.

Об'єктом нашого дослідження були студенти денної форми навчання.

Задачі дослідження: дати ґрунтовні знання про систему фізичного виховання, підготувати до професійного аналізу різноманітних педагогічних ситуацій та сформулювати нові цінності і стосунки, які виникають під час організації і проведення занять фізичними вправами, іграми, спортом у педагогічних закладах освіти.

Аналіз педагогічної літератури засвідчує, що фізична культура і спорт приваблює велику кількість дослідників у галузі теорії і практики, адже рухливі ігри, фізичні вправи, спорт дали такі поняття як “фізичний розвиток”, “фізична підготовка”, “фізична освіта” та інші. Красномовно висловлювався про фізичну освіту П.Ф.Лесгафт, про фізичне виховання А.Д.Новиков, Л.П.Матвеев, про спорт А.А.Тер-Ованесян. Ці питання відображені в науково-методичних посібниках таких сучасних фахівців: з теорії та методики фізичного виховання Л.Сергієнко (Миколаїв), Л.Волков (Київ), В.Ткаченко (Умань), Т.Ротерс (Луганськ), Т.Ю. Круцевич (Київ), Б.Шиян, В.Г.Папуша (Тернопіль). Їх думка полягає в тому, що фізичне виховання у вищих навчальних закладах має філософське, теоретичне та технологічне підґрунтя, яке базується на соціальних факторах розвитку особистості. Кожен науковець бачить свою модель викладання теоретичного і практичного матеріалу дисципліни “Фізичне виховання” з різними формами, методами та засобами.

Результати дослідження.

На підставі узагальнення літературних даних, результатів власних експериментів нами було розроблено технологію сучасного уроку фізичної культури, заходи

спортивно-масової та оздоровчої роботи для студентів-практикантів педагогічного факультету.

На сучасному етапі основною формою роботи з фізичного виховання є урок фізичної культури. Основні завдання – підвищення рівня знань, удосконалення рухових умінь, навичок і формування звички до систематичних занять фізичними вправами.

Основна мета уроку (заняття) – фізична освіта всіх дітей. Адже ігри, фізичні вправи та спорт стають необхідною потребою на все життя. Ось чому майбутній фахівець освітянської галузі повинен осмислити суть фізичного виховання та способи його виконання. Для цього він повинен володіти певною педагогічною технологією, яка включає чотири взаємопов'язані компоненти інтелектуального надбання, кожен з яких вирішує специфічні освітні завдання: культура мовлення студента-практиканта, техніка мовлення при проведенні уроку (постановка голосу, тембр голосу, емоційність, переконливість, багатство інтонації, дикція, темп мовлення, багатство відтінків, гумор, виразність і образність, граматична правильність та лексичне багатство); психічна саморегуляція: перетворення, гра, стриманість у стресових ситуаціях, подолання нерішучості і самообілізація, заняття напруги і хвилювання, створення оптимального настрою; культура педагогічного спілкування: зацікавити, заохотити, передавати своє ставлення до того, що відбувається, орієнтуватися в ситуації, бачити і розуміти реакцію класу, встановлювати контакти, бути уважним і спостережливим, запитувати, аналізувати відповіді, розуміти інших; культура зовнішнього вигляду: одяг і зачіска, міміка і пантоміміка, емоційна виразність, гарне, здорове тіло і постава, культура рухів, що відображають доброзичливість, спокій і впевненість.

Слід зазначити, що сьогоднішня фізична культура школярів та фізичне виховання дошкільнят все більше стає відповідним джерелом формування таких чинників, особистості як працелюбність, зосередженість, наполегливість, адже сучасний урок (заняття) забезпечує високий виховний та оздоровчий рівень, а фізичні вправи, ігри, спорт

використовуються студентами-практикантами як засіб духовного і тілесного удосконалення дітей.

Зазначене вище дозволяє нам зробити такий висновок: дослідно-експериментальна робота показала, що викладання предмета “Фізичне виховання з методикою” (спеціальність “Дошкільне виховання”) чи “Основи фізичного виховання з методикою” (“Початкові класи”) за спеціальною методикою закладають підвалини фахової майстерності. Серед основних критеріїв формування творчої особистості майбутнього педагога в галузі фізичного виховання ми вважаємо культуру мовлення, психічну саморегуляцію, культуру педагогічного спілкування; культуру зовнішнього вигляду. Все це стимулює вирішення завдань фізичного виховання, прискорює й забезпечує, процес нововведень, зміни переконань, психології, менталітету тих студентів освітянської галузі, які сьогодні будуть працювати в органах освіти

Література

1. Андріанов В.Є. Система фізичного виховання молодших школярів (новітні технології). – Кривий Ріг, 2004.
2. Закон України “Про фізичну культуру та спорт”. – К., 1993.
3. Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту. – К., 2003.
4. Сергієчко Л.П. Тестування рухових здібностей школярів. – К.: Олімпійська література. 2001. – 439 с.
5. Ткаченко В.Т. Легка атлетика з методикою викладання. Умань, 2004.
6. Шиян Б.М., Папуша В.Г. Теорія фізичного виховання. – Тернопіль: Збруч, 2000. – 183 с.

О.В.Денисенко, І.Л.Фоміна

ДО ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ-МЕДИКІВ

Рассматриваются различные аспекты активизации будущей профессиональной деятельности студентов-медиков.

Different aspects of activating of future professional activity of students-medicines are discussed.

Важливим аспектом майбутньої професійної діяльності студентів-медиків у первинних ланках системи охорони здоров'я є розвиток у них логічного мислення, зокрема оволодіння методами диференційної діагностики іншими конкретними навичками розумової та фізичної праці. Представляє інтерес у цьому зв'язку розгляд процесу підготовки фахівців у вигляді певної ієрархічної моделі ("дерева цілей") – системи взаємопов'язаних інформаційно-дидактичного, педагогічного та медико-психологічного блоків (рисунок 1).

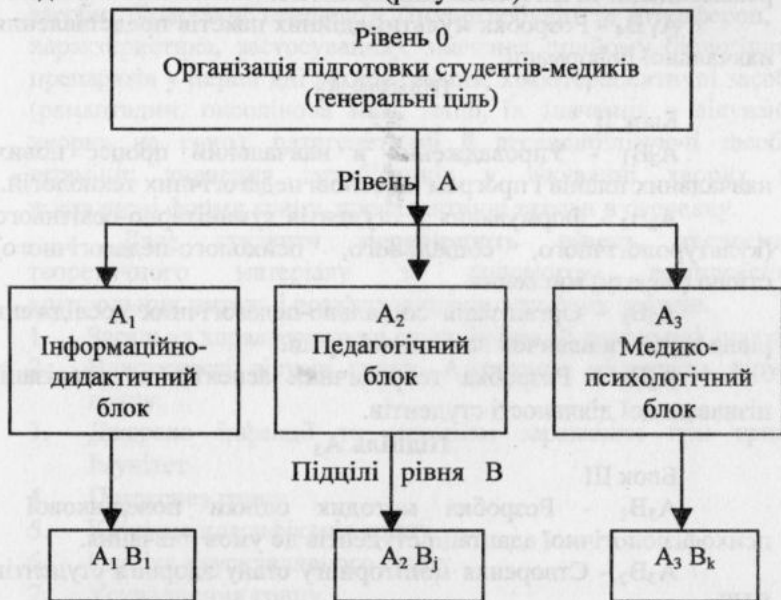

Рисунок 1. Модель ("дерево цілей"). Організація підготовки студентів-медиків.

Далі наведена інтерпретація блоків "дерева цілей", які включають конкретні дії відповідно до зазначених вище цілей і підцілей [1].

Рівень В
Підціль А

Блок І.

A₁V₁ - Розробка системи організації навчальної праці студентів у контексті загальних положень Болонської декларації та вимог реформування вищої освіти в Україні.

A₁V₂ - Формування понять про рівні вмінь та навичок навчальної праці.

A₁V₃ - Упровадження в процес навчання нетрадиційних методів: проблемних дидактичних ситуацій і задач; різноманітних практично-діагностичних тренінгів, методичних рекомендацій та алгоритмічних приписів.

A₁V₄ - Розробка мультимедійних пакетів представлення навчальної інформації.

Підціль A₂

Блок II

A₂V₁ - Упровадження в навчальний процес нових навчальних планів і програм на основі педагогічних технологій.

A₂V₂ - Формування в студентів гуманітарно-освітнього (культурологічного, соціального, психолого-педагогічного) стилю (образу) мислення.

A₂V₃ - Організація соціально-педагогічних досліджень рівня вмінь та навичок навчальної праці.

A₂V₄ - Розробка теоретичних аспектів з організації пізнавальної діяльності студентів.

Підціль A₃

Блок III

A₃V₁ - Розробка методик оцінки поведінкової і психофізіологічної адаптації студентів до умов навчання.

A₃V₂ - Створення моніторингу стану здоров'я студентів ВНЗ.

A₃V₃ - Формування в студентів основ здорового способу життя.

A₃V₄ - Дослідження процесів, які забезпечують ефективну навчальну працю.

Відповідно до запропонованої вище моделі розглянемо процес оволодіння навичками майбутньої професійної діяльності в ході самопідготовки студентів на прикладі вивчення розділу “Інфекції дихальних шляхів”, тема “Діагностика, лікування та профілактика грипу” [2]. **Основний теоретичний зміст**, необхідний для попереднього

ознайомлення, включає наступну інформацію: характеристика інфекцій дихальних шляхів; етіологія грипу, особливості збудника, його антигенної структури; епідеміологія, сприйнятливність населення; імунітет; типова та атипова (афебрильна, акатаральна, блискавична) форми хвороби; симптоми; ускладнення; лабораторна діагностика (вірусологічні і серологічні методи, метод імунофлюоресценції); диференційна діагностика; лікування; показання до госпіталізації; етіотропні засоби; біологічні препарати (імуноглобулін та інтерферон, їх характеристика, застосування); значення прийому біологічних препаратів у перші дні захворювання; хіміотерапевтичні засоби (ремантадин, оксолінова мазь тощо, їх значення в лікуванні хворих на грип); патогенетичні й десенсибілізуючі засоби, вітаміни; значення антибіотиків у лікуванні хворих на ускладнені форми грипу, профілактичні заходи в осередку.

Далі студенти перевіряють рівень засвоєння теоретичного матеріалу за допомогою комплексних контрольних питань і розв'язування ситуаційних завдань.

1. Загальна характеристика групи інфекцій дихальних шляхів.
2. Властивості вірусів грипу. Антигенна мінливість вірусу грипу.
3. Джерело інфекції та механізм зараження при грипі. Імунітет.
4. Патогенез грипу.
5. Клінічна класифікація грипу.
6. Клініка неускладненого грипу.
7. Ускладнення грипу.
8. Лабораторні методи діагностики та їх клінічне значення.
9. Диференційна діагностика грипу.
10. Лікування грипу. Показання до госпіталізації.
11. Профілактика грипу та протиепідемічні заходи в осередку.

Ситуаційних завдання:

1. Хворий В., 31 рік, звернувся за медичною допомогою на третій день хвороби із скаргами на головний біль (у лобній та надбрівній ділянках), відчуття жару, пітливість, блювоту, біль за грудиною, слабкість, сухий кашель.

Об'єктивно: температура тіла 39⁰ С, гіперемія та набряк обличчя, ін'єкція судин склер, кон'юнктивіт, фарингіт. Язик

обкладено білим нальотом. Пульс 86 у. хв. АТ 100/60 мм рт. ст. У легенях поодинокі сухі хрипи. Аналіз крові: лейкоцити $4,3 \cdot 10^9 \text{ л}^{-1}$.

Обґрунтуйте попередній діагноз. Які додаткові методи обстеження необхідно здійснити?

2. Хворий А., 5 років, протягом 3-х днів хворіє на грип. Госпіталізований у стаціонар у зв'язку з погіршенням стану здоров'я: скарги на забруднення дихання, гавкаючий кашель, відчуття жару, кон'юнктивіт.

Обґрунтуйте діагноз. Призначте лікування, укажіть порядок уведення препаратів, дози, випишіть рецепти.

3. У хворого К., 19 років, після введення протигрипозної вакцини підвищилася температура тіла до 39°C , з'явився головний біль, біль у м'язах та суглобах, нежить. Спілкування з хворими з подібними симптомами заперечує. Слизова ротоглотки та носа гіперемійована. Пульс 90 у. хв., ритмічний.

Обґрунтуйте попередній діагноз, складіть план обстеження та лікування.

З метою активізації процесу оволодіння практичними навичками нами також розроблені спеціальні алгоритмічні приписи за темою “Грип” для проведення лабораторної діагностики інфекцій дихальних шляхів, а також правила транспортування досліджуваного матеріалу. Наприклад, алгоритм “Забір матеріалу для дослідження імунофлюоресцентним методом при грипі та ГРВІ” включає:

Основні етапи	Зміст
I спосіб	
1. Підбір необхідного матеріалу та інструментарію	Сухі стерильні ватні тампони; стерильний шпатель, пробірки з 2 мл фосфатно-буферного розчину (ФБР).
2. Підготовка медперсоналу	Одягають маску, захисні окуляри та рукавички.
3. Підготовка хворого	Носові порожнини необхідно звільнити від слизу.

Основні етапи	Зміст
4. Забір матеріалу з носа	Сухий стерильний тампон вводять в порожнину носа хворого по зовнішній стінці, злегка опускають донизу, вводять у нижній носовий хід на глибину 2-3 см, вільною рукою злегка натискають на зовнішню стінку носа і обертовим рухом старанно знімають епітелій. Тампон опускають в пробірку з 2 мл ФБР. Іншим тампоном збирають матеріал з другої половини носа і занурюють у пробірку.
5. Забір матеріалу із задньої стінки ротоглотки.	Шпателем, який знаходиться в лівій руці, притискають корінь язика: донизу і вперед. Стерильним тампоном збирають матеріал із задньої стінки ротоглотки. Уводити та виводити тампон потрібно обережно, щоб не торкнутися язика, зубів, слизової оболонки щік. Після забору ватний тампон опускають у пробірку з 2 мл ФБР.
6. Доставка матеріалу в лабораторію	Матеріал, взятий від хворого, необхідно швидко (не пізніше 4-х год.) відправити в лабораторію, а до цього зберігати в холодильнику при температурі +4°C.
II спосіб	
1. Підбір необхідного матеріалу та інструментарію	Знежирена ефіром спеціальна пластинка зі скла або плексигласу із заокругленими та відшліфованими краями (довжина 7-8 см, ширила 5-6 мм, товщина 2 - 2,5 мм); склограф.

Основні етапи	Зміст
2. Підготовка медперсоналу	Одягають маску, захисні окуляри та рукавички.
3. Підготовка хворого	Носові порожнини необхідно звільнити від слизу.
4. Одержання мазків-відбитків	Спеціальну пластинку вводять в носовий хід на глибину 2-3 см і притискають до нижньої поверхні носової порожнини (нижньої носової раковини). Потім пластинку обережно виводять назовні, стараючись не змазати відбиток. Контури мазка-відбитку відмічають склографом.
5. Завершення процедури	Пластинки з мазками-відбитками підсушують при кімнатній температурі та відправляють у лабораторію для подальшого дослідження.

З метою ефективного оволодіння теоретичним матеріалом пропонується також засвоїти систему певних медичних термінів, зокрема:

Антропонози – група інфекційних захворювань, збудники яких у природних умовах паразитують тільки в організмі людини.

Відносна брадикардія – відставання пульсу від підйому температури.

Златопольської симптом – гіперемія у вигляді “смужки” від одного мигдалика до другого по краях передніх дужок та вільного краю м'якого піднебіння.

Морозкіна симптом – дрібна зернистість (іноді дрібні пухирці з прозорою рідиною) м'якого піднебіння, рідше язичка і дужок.

Фазана симптом – “грипозний” язик: звичайної форми та розмірів вологий язик, обкладений білим нальотом із характерним “опалесцюванням”, набуває синювато-білого, “фарфорового” кольору.

Запропонована нами модель (дерево цілей) “Організація підготовки студентів-медиків” не є остаточною і може у процесі дослідження доповнюватися та змінюватися відповідно до ідей системного підходу.

Література

1. Козакова Г.А., Маригодов В.К., Слободянюк А.А. Высшее техническое образование (педагогический, дидактический и социально-психологические аспекты): Монография. – Севастополь: Изд-во СевНТУ. – 2001. – 268 с.
2. Інфекційні хвороби: Методичні вказівки для самопідготовки студентів / Сост. Денисенко О.В., Кузик Ф.В., Москалюк В.Д., Дригібко Ж.Д. – Чернівці: Вид-во БДМА – 2004. – 112 с.

Г.Б.Штельмах

ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ НА КУРСАХ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВЧИТЕЛІВ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ПЕДАГОГА

В статье рассматриваются преимущества личностно-ориентированного обучения во время процесса профессиональной переподготовки учителей. Создание благоприятного психологического климата в педагогическом коллективе – необходимое условие формирования творческой личности учителя.

The article deals with the preference of the personal and orientative teaching during the process of pedagogical training. Favourable psychological climate in any pedagogical collective is a necessary condition in forming of creative teacher's personality.

У проблемах і труднощах сьогодення надзвичайно загострюється питання особистості, її входження в соціум, адекватної реакції на проблеми глобалізації та інформатизації. Дуже важливим є питання виховання духовності педагогів.

Одним із важелів духовності є інтелект, якого набувають учителі на курсах підвищення кваліфікації.

Роль освіти в розв'язанні питань формування творчої особистості педагога незаперечна. За теорією соціальних систем Т.Парсонса, освіта як соціальна система визначається в 4-х функціях: відтворення відповідних зразків суспільної поведінки, адаптація до нових соціальних умов, досягнення цілей, інтеграція системи.

Кредитно-модульна система у світлі програми Болонського процесу вказує на шляхи наближення до особистості й підвищення якості освіти. Саме кредитно-модульна система сприяє виявленню інтелектуальних інтересів і підвищенню інтелектуальної працездатності. А інтелект може набутися лише через відповідно організований навчальний процес на курсах підвищення кваліфікації, який переростає в постійну самоосвіту. Особистісноорієнтоване навчання є однією з найвищих цінностей особистості й суспільства, виступає засобом формування творчої особистості вчителя. Воно має ряд переваг перед традиційним навчанням.

Проблему особистісноорієнтованого навчання досліджували відомі психологи сучасності К.О.Абульханова-Славська, О.Г.Асмолов, Г.О.Балл, І.Д.Бех, В.Д.Давидов, В.О.Моляко, А.В.Петровський, В.В.Рибалка, В.В.Столін, Т.М.Титаренко, І.С.Якиманська.

Філософсько-педагогічні аспекти особистісно орієнтованого навчання у вітчизняній педагогіці визначили С.У.Гончаренко, І.А.Зязюн, О.В.Киричук, В.Г.Кремень, О.Я.Савченко та інші.

Вихідні положення особистісно орієнтованого навчання розроблені І.С.Якиманською:

- особистісно орієнтоване навчання має забезпечити розвиток і саморозвиток особистості учня як суб'єкта пізнавальної та предметної діяльності;
- має забезпечувати кожному учневі можливість реалізувати себе в різних видах діяльності;
- зміст освіти, її засоби й методи організуються так, щоб учень міг вибирати предметний матеріал, його вид та форму;

– особистісно орієнтоване навчання будується на принципі варіативності.

На думку І.С.Якиманської, особистісно орієнтоване навчання передбачає такий вид роботи, де в центрі знаходиться особистість людини, її самоцінність.

Мета нашої статті полягає в розкритті переваг особистісно орієнтованого навчання перед традиційним під час процесу професійної перепідготовки вчителів.

Пріоритетом особистісно орієнтованого навчання є учіння, під час якого педагоги поглиблюють свої знання, удосконалюють професійно значущі якості особистості, комунікативні, організаторські та експресивні здібності. Навчання в такому випадку ми розглядаємо як засіб, що дозволяє розкрити процес учіння, як суб'єктивну діяльність.

Учіння – це організаційна частина свідомої діяльності вчителя, де проявляється його особистість. Учіння вчителів – це складний процес переопрацювання власного досвіду, його змін під впливом навчання, формування новоутворень; це побудова індивідуальних моделей пізнання.

На відміну від традиційного підходу до процесу професійної перепідготовки педагогічних кадрів, при особистісно орієнтованому навчанні процес спрямований на засвоєння інформації слухачами курсів. За умови особистісно орієнтованого навчання на курсах підвищення кваліфікації вчителі виступають у ролі носіїв індивідуального, особистого досвіду, прагнуть до розкриття власних потенційних можливостей, закладених генетично.

Під час процесу професійної перепідготовки вчителів методична служба ставила перед собою мету – допомогти кожному вчителю в розкритті його власного потенціалу засобами організації відповідних умов. За умови традиційного навчання на курсах підвищення кваліфікації вчителі розширюють науковий світогляд, удосконалюють навички користування предметними знаннями під час практики.

Особистісно орієнтоване навчання дозволяє вчителям проявляти особливий інтерес до саморозкриття, самореалізації на основі врахування власного практичного досвіду і особистісного ставлення до нього. За умов традиційної

організації курсів підвищення кваліфікації педагогам нав'язується чийсь педагогічний досвід, який для них не має ніякої значущості.

Технологія особистісно орієнтованого навчання в процесі професійної перепідготовки включала:

1. Постійне збагачення досвіду творчої діяльності педагогів, формування механізму самоорганізації, самореалізації особистості кожного вчителя;
2. Конкретні предметні знання, які виступали в ролі засобу пізнання і перетворення дійсності.

Зміст курсової перепідготовки передбачав спеціальне конструювання навчального матеріалу на основі врахування різних засобів навчальної роботи, обумовлених стилем опрацювання навчального матеріалу кожним слухачем курсів підвищення кваліфікації педагогічних кадрів. В процесі традиційного навчання педагоги отримують навчальний матеріал, не адаптований до їхніх індивідуальних особливостей, учителі його засвоюють на репродуктивному рівні, не розвиваючи своїх професійних якостей.

На практичних заняттях з курсової професійної перепідготовки педагогічних кадрів ми давали можливість кожному учаснику занять проілюструвати виконання творчих завдань, намагалися тактовно організувати роботу вчителів, щоб стимулювати їх до використання різних засобів навчання без страху помилитися, правильно перекласти, створювали педагогічні ситуації спілкування педагогів, під час яких кожен учитель, незалежно від своїх можливостей, міг проявити творчість, ініціативу, узяти щось собі для практичної діяльності.

Велику роль, на наш погляд, відіграє створення сприятливого психологічного клімату в учительській аудиторії, який сприяє засвоєнню різних видів і форм людської діяльності. Це давало можливість кожному вчителю, по-перше, будувати суб'єктивну модель пізнання, яка вміщує не тільки логічно суттєві, але й особистісно значущі ознаки об'єктів, що пізнаються, по-друге, розвивати креативність, яка дозволяла педагогам постійно шукати і знаходити вихід із ситуації; по-третє, будувати нову модель, спираючись на знання, що є в індивідуальному досвіді.

Особистісно орієнтоване навчання дозволяло побачити індивідуальність кожного вчителя, а це у свою чергу давало можливість керівникам курсів підвищення кваліфікації обрати найкращий шлях до розв'язання будь-яких педагогічних завдань процесу професійної перепідготовки вчителів. Це дозволяло не лише діагностувати освітньо-виховне середовище, уточнювати цілі курсової перепідготовки, виходячи з особливостей освітньо-виховного середовища, яке є засобом самовдосконалення суб'єктів процесу професійної перепідготовки учительських кадрів, а й обирати зміст, форми, методи роботи, що відповідають оптимальним результатам удосконалення педагогічного професіоналізму.

Саме це слугувало ключем для обґрунтування вибору форм роботи на курсах підвищення кваліфікації вчителів.

Заняття на курсах підвищення кваліфікації ми проводили з урахуванням фізіологічного, творчого, особистісного, інтелектуального потенціалу вчителів, а також морально-психологічного клімату, створеного в учительському колективі. Саме це забезпечувало формування творчої особистості кожного вчителя.

Проілюструємо застосування окремих методик як підґрунтя організації особистісно орієнтованого навчання на прикладах фрагментів практичних занять з англійської мови, проведених у формі рольової гри.

Так, на практичному занятті “Винаходи в науці і техніці в ХІХ – ХХ століттях” працювали чотири групи вчителів, які представляли інновації в науці і техніці по століттях. Кожна група мала своє завдання. Робота кожної групи організувалася за допомогою ситуації. Наведемо приклад практичного заняття на тему: “Історія створення комп'ютерів”. Учасникам було запропоновано обрати для себе найбільш придатний образ оратора, довести тезами свого виступу бачення новизни, що дозволяє глибше пізнати світ і себе в цьому світі.

В основу проведення цих занять покладено діяльнісний принцип О.М.Леонтьєва та В.А.Петровського та особистісно-рольовий В.І.Войтка.

Завдяки цим підходам на курсах підвищення кваліфікації ми створювали творчу атмосферу, яка об'єднувала

інтелектуальні, емоційно-вольові, практично-дієві прояви особистості. Атмосфера допомагала обрати вчителям особистіснозначущу позицію щодо вільного вибору ролі, яку вони виконували на занятті. Під час вільного вибору ролей ми з'ясовували характер їх пізнавальної спрямованості, особистісні труднощі в процесі виконання ролі.

Ми спостерігали високу активність учителів під час виконання завдань у групах, їх зосередженість, яскравість, образність мови, бажання виступити, захоплення результатами власної та групової діяльності, глибокі переживання. Кожен педагог виступав у ролі носія знань, які міг проявити під час ситуації. Ця діяльність є умовою позитивного прояву та сприйняття себе як особистості, що є фактором формування позитивної мотивації "Я все можу. Я – творча особистість. Мені все під силу" Під час такої діяльності вчителі відкриваються перед методистами своїми невідомими сторонами, а методисти пізнають шляхи їх самовдосконалення.

Керівники курсів підвищення кваліфікації мали змогу оцінити не тільки глибину знань кожного вчителя, але й динаміку зростання педагогів як творчих особистостей.

Таким чином, упровадження особистісноорієнтованого навчання на курсах підвищення кваліфікації вчителів дає змогу орієнтувати організаторів процесу професійної перепідготовки на особистість кожного вчителя, детально ознайомити слухачів курсів підвищення кваліфікації з методами діагностики потенціалу кожної особистості.

Л.В.Григоренко

САМОСТІЙНА РОБОТА В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО СПЕЦІАЛІСТА

Стаття посвячена проблемі організації самостійної роботи студентів. Самостійна робота розглядається як шлях формування майбутніх учителів.

This article is devoted to the problem of organization of students' independent work. The independent work is considered as the way of teachers training.

В умовах переходу вищої педагогічної школи на багаторівневу підготовку педагогічних кадрів, забезпечення конкурентноспроможності спеціалістів на ринку інтелектуальної праці особливої актуальності набувають проблеми пошуку резервів підготовки майбутніх учителів до професійно-педагогічної діяльності.

Успіх підготовки майбутніх учителів до професійно-педагогічної діяльності залежить від багатьох чинників. Одним із них є самостійна робота студентів. При раціональній організації та педагогічно грамотному управлінні самостійна робота являється важливим фактором підготовки конкурентноспроможного спеціаліста.

Ми вважаємо, що самостійну роботу студентів неможливо зводити до епізодичних завдань. Самостійна робота містить у собі виховні можливості щодо залучення студентів до професійної діяльності, тому ми в процесі організації намагалися врахувати ці специфічні можливості самостійної роботи.

Специфіку самостійної роботи ми вбачаємо в тому, що вона покликана поєднувати різнобічну виховну діяльність із професійним становленням майбутніх педагогів, допомагати їм осягнути романтику педагогічної праці, формувати в них професійно значущі якості особистості.

Ми вважаємо, що виховний ефект самостійної роботи залежить від створення у вузівській практиці психолого-педагогічних умов, у числі яких важливе місце займає професіоналізація всіх виховних впливів на студентів.

Професіоналізація самостійної роботи має на меті, з нашої точки зору, з одного боку, “спеціалізацію”, тобто врахування специфіки факультету, спеціальності, обраної студентом, а з іншого, - “педагогізацію”, яка передбачає врахування загальної професіограми вчителя, надання всій системі роботи педагогічного аспекту, широке використання в практиці прикладів із професійної діяльності, ознайомлення студентів із діагностичними методиками, які можуть використовуватися ними в шкільній практиці для вивчення особистості школяра, успішного вирішення професійних завдань.

Професіоналізація самостійної роботи включає і створення навмисних педагогічних ситуацій у порядку зростання їх складності від курсу до курсу з урахуванням характеру вчительської діяльності і прояву самостійності студентів, вольового напруження, емоційного настрою у вирішенні поставлених завдань. Педагогічні ситуації, що моделюють педагогічний процес, допомагають майбутньому педагогу передбачити труднощі, які мають місце в професійній діяльності, шукати шляхи їх подолання. Подолання труднощів у навчальних ситуаціях закріплює психологічну витривалість і дозволяє майбутнім педагогам позбавитися таких негативних показників, як несміливість, скутість, скептичне ставлення до себе, невпевненість у своїх силах.

Професіоналізація самостійної роботи дозволяє надати процесу підготовки майбутніх педагогів до професійної діяльності особистісну окрасу. Більш того, самостійна робота, професійно спрямована, забезпечує удосконалення загальної педагогічної підготовки майбутніх учителів, накопичення ними практичного досвіду, можливість для самостійних дій, пошуку власного педагогічного стилю.

Для ефективної організації самостійної роботи студентів важливо передбачити, по-перше, постановку конкретних завдань, визначення її змісту через систему різноманітних видів навчальних завдань, форм та методів реалізації, по-друге, вибір прийомів актуалізації особистісного потенціалу кожного студента, по-третє, контроль і оцінку її результатів у відповідно до із накреслених завдань.

Слід зазначити, що побудована система навчальних завдань має розкривати соціальну значущість вчительської професії, основні її кваліфікаційні характеристики; забезпечувати тісний зв'язок педагогічної теорії зі шкільною практикою; показувати найбільш типові для роботи педагога ситуації, на які може орієнтуватися студент при виборі професійних дій і вирішення педагогічних завдань.

Спираючись на аналіз можливостей самостійної роботи в плані підготовки конкурентноспроможного спеціаліста, ми дійшли висновку: при організації самостійної роботи необхідно турбуватися про такий її вплив на студентів, за якого вони,

засвоївши відомий досвід, набували б одночасно необхідних рис і властивостей особистості вчителя, що характеризують творчий підхід до майбутньої професійної діяльності. При цьому необхідно забезпечити активну позицію кожному студенту, щоб він при виконанні завдань виступав не як сторонній спостерігач, а як безпосередній учасник, організатор.

Самостійну роботу необхідно організовувати таким чином, щоб кожний учасник вносив у неї свій унікальний досвід, яким не володіє ніхто інший, окрім нього. Тільки за цієї умови самостійна робота допоможе студентам не лише ознайомитися з різноманіттям її форм, але й перевірити свої індивідуальні можливості і можливості товаришів по групі, спонукатиме їх до творчості, сприятиме самореалізації особистості майбутнього педагога.

Самостійна робота, на наше переконання, є додатковим джерелом резерву часу, що дозволяє більш цілеспрямовано і результативно вирішувати завдання підготовки конкурентноспроможного спеціаліста в умовах педагогічного вузу.

З.М.Мірошник

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА НА ФОРМУВАННЯ Я-КОНЦЕПЦІЇ В ОНТОГЕНЕЗІ

В статье раскрываются психологические причины и определены педагогические условия формирования Я-концепции младшего школьника в современной семье, учителями и сверстниками.

The article displays the psychological reasons and defines pedagogical conditions of creating "I- conseption" of juniours in modern family.

Сучасна психологія характеризує особистість як цілісну психологічну структуру, що виникає в процесі життя й виховання і виконує певну функцію у взаємодії людини з оточуючим світом. Смысл всього онтогенетичного розвитку полягає в послідовному становленні кожної дитини особистістю. З істоти, що засвоює накопичений людством